

УДК 327:94(510+477)«2007–2021»
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5984/2023/4.7>

Мателешко Ю.П.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «М'ЯКОЇ СИЛИ» КИТАЮ В УКРАЇНІ: ІНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ (2007–2021)

На основі застосування концепції американського вченого Дж. Ная з'ясовано головні напрями та особливості діяльності інституцій культурно-освітнього «м'якого» впливу Китайської Народної Республіки в Україні. Наукова новизна полягає в застосуванні концепції «soft power» при дослідженні китайського впливу в Україні, а також у комплексному висвітленні цієї теми. Під терміном «м'яка сила» розуміється здатність одного актора впливати на інших, використовуючи привабливість (своєї культури, цінностей, політики тощо), переконання та залучення, на відміну від жорсткого примусу та підкупу. Основні хронологічні рамки дослідження охоплюють період з 2007 р., коли почалося становлення інституцій китайської «м'якої сили» в Україні, до початку повномасштабної російсько-української війни, яка децю загальмувала «м'який» вплив КНР на країну. Робота побудована на використанні матеріалів інтернет-сторінок відповідних інституцій, міжнародних рейтингів, нормативно-правових документів та опублікованих наукових праць українських та зарубіжних авторів.

Інституційною основою культурно-освітнього напрямку «м'якої сили» Китайської Народної Республіки в Україні, стрижневим елементом якого виступає китайська мова, є Інститути та Класи (Школи) Конфуція, а також приватні компанії та громадські організації. Сприяння розвитку цих інституцій тією чи іншою мірою здійснює КНР, зокрема через своє Посольство в Україні. Можна підтвердити поширену в українському та зарубіжному наукових дискурсах тезу про культуроцентричність китайської «м'якої сили», тоді як у «soft power» західних демократій ключову роль відіграє ціннісна (політична) складова. «М'який» вплив Китайської Народної Республіки гальмується прозахідним курсом України, пов'язаною з ним антикомуністичною політикою її керівництва, а також дружніми відносинами КНР з РФ під час російсько-української війни.

Ключові слова: «м'яка сила», Україна, Китай, культура, освіта, зовнішня політика, міжнародні відносини.

Постановка проблеми. Інтерес КНР до засобів власного «м'якого» впливу проявився ще на початку 1990-х рр., проте лише в 2007 р. «м'яка сила» (перш за все культурна) була визначена як важлива складова національної політики на 17 з'їзді Комуністичної партії Китаю [33]. Одночасно із зростанням ролі країни у світовій економіці та політиці, вона почала формулювати власну теоретико-практичну модель «м'якої сили», засновану на поєднанні марксистських і конфуціанських ідей. Китайські цінності стали розглядатися як такі, що здатні конкурувати з американськими ідеалами демократії, прав людини та свободи слова, які поширюються по всьому світу через використання Сполученими Штатами власної «soft power». Згідно даних лондонського агентства Portland, протягом 2015–2019 рр. КНР в глобальному рейтингу «м'якої сили» входила в останню п'ятірку топ-30 країн [35]. Світова консалтингова компанія Brand Finance розмістила Китай на четвертому місці (після США, Брита-

нії та Німеччини) серед топ-10 найвпливовіших держав за рейтингом «soft power» 2022 р. [32]. Актуальність дослідження «м'якої сили» Китаю в Україні, зокрема її культурно-освітнього напрямку, обумовлюється зростаючим глобальним лідерством КНР, широкими перспективами розвитку україно-китайських відносин, а також недостатнім висвітленням цієї теми в науковій літературі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Хоча тема китайської «м'якої сили» привертала увагу багатьох науковців, український аспект цієї проблеми загалом залишається малодослідженим. Вчені перш за все цікавились культурними складовими «soft power» КНР. Так, Чень Ченьлін з Університету Хучжоу, спираючись на статистичні дослідження, спробував з'ясувати вплив культурної «м'якої сили» Китаю на Україну [36, с. 22–23]. Також науковець на основі китайського досвіду розробив рекомендації для нарощування української «м'якої сили» культури [36, с. 23–24]. О. Ворожбит досить детально розглянула

культурні та економічні складові «soft power» Китаю в Україні [1]. А. Кравченко стисло охарактеризувала основні напрями культурної дипломатії Китаю в Україні (мова, освіта, традиційна та сучасна культури тощо) [13, с. 101–102]. Деякі аспекти діяльності Інститутів Конфуція в Україні розглянув Ю. Мателешко [15, с. 114–115]. Окремо варто згадати публікацію І. Климчук та С. Орлова щодо проникнення так званої «гострої сили» Китаю (цю силу пов'язують із маніпулюванням громадською думкою авторитарними режимами) в українське інформаційне середовище, її вплив на формування суспільної думки, зокрема через медіа, культурний та освітньо-науковий простори [12].

Мега статті – спираючись на базові положення концепції Дж. Ная, з'ясувати головні напрями та особливості діяльності культурно-освітніх інституцій китайської «м'якої сили» в Україні протягом 2007–2021 рр. Нижня та верхня хронологічні межі роботи визначені на основі появи першої та останньої на сьогодні інституцій культурно-освітнього «м'якого» впливу КНР в Україні. З 2022 р., після початку повномасштабної російсько-української війни, відбувається гальмування поширення китайської «soft power» в країні.

Виклад основного матеріалу. В науці, зокрема українській, поширений культуроцентричний підхід щодо розуміння «м'якої сили» КНР. Домінування культури в стратегії «soft power» КНР пояснюють багатим самобутнім культурно-історичним потенціалом китайської цивілізації, а також браком, на відміну від країн Заходу, достатньої політичної привабливості (авторитаризм, порушення прав людини тощо) [16, с. 158]. За критерієм культури позиції КНР в глобальному рейтингу є значно вищими за її сукупний показник «soft power» (відповідно 8 та 27 місця згідно даних «Portland» за 2019 р.) [14, с. 214]. Успішному розвитку цього напрямку сприяє наявність розгалуженої мережі Інститутів Конфуція, що відповідають за поширення китайської мови та культури у світі. Ці інституції є некомерційними культурно-мовно-освітніми центрами при зарубіжних навчальних закладах-партнерах.

Через 15 років після появи першого у світі Інституту Конфуція в Сеулі (2004 р.), у 162 країнах та регіонах світу, які розташовані на шести континентах, функціонувало вже 550 Інститутів Конфуція (кінець 2019 р.) [31]. В Україні перша така інституція була заснована в 2007 р. у Луганському національному педагогічному університеті [18] (з 2008 р. – Луганський національний

університет ім. Т. Шевченка). На жаль, сьогодні інформація про Інститут на сайті вишу відсутня. У 2008 р. був заснований Інститут Конфуція при Харківському національному університеті ім. В. Каразіна, 2009 – Київському національному університеті ім. Т. Шевченка, 2013 – Київському національному лінгвістичному університеті, 2014 – Південноукраїнському національному педагогічному університеті ім. К. Ушинського, 2021 – Вінницькому національному технічному університеті, а також Тернопільському національному педагогічному університеті ім. В. Гнатюка [15, с. 114; 31]. Крім того, в 2019 р., за підтримки Центральної консерваторії Китаю, при Національній музичній академії України ім. П. Чайковського був заснований перший в Європі Музичний центр Конфуція [20]. Приблизно така ж кількість аналогічних китайських інституцій функціонує в Португалії, Польщі, Угорщині Румунії та Білорусі [15, с. 114].

Інститути Конфуція – це некомерційні установи, які є складовою частиною приймаючих університетів та діють на основі двосторонніх договорів між сторонами. Фінансування діяльності цих інституцій в Україні здійснюється з трьох джерел: 1) платні освітні послуги самих центрів; 2) кошти приймаючих університетів; 3) фінансові надходження від уряду Китаю у вигляді грантів і дотацій [2, с. 49].

Головними завданнями Інститутів Конфуція є розвиток спілкування китайською мовою, поглиблення розуміння китайської культури та мови у світі, а також сприяння міжлюдським обмінам між КНР та іншими країнами [15, с. 114–115]. Сприяння вивченню мови, літератури, історії, географії та культури КНР шляхом заохочення діяльності Інститутів Конфуція в Україні закріплено статтею 8 Угоди між Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України і Міністерством освіти Китайської Народної Республіки про співробітництво в галузі освіти від 28 березня 2012 р. [22]. На основі аналізу матеріалів веб-сайтів Інститутів Конфуція в Україні, можна виділити такі спільні для них види діяльності: 1) організація курсів із вивчення китайської мови та проведення тестування (іспиту) на знання цієї мови, результати якого визнаються в багатьох країнах світу; 2) підготовка та атестація викладачів і вчителів китайської мови; 3) участь в організації різноманітних конкурсів з китайської мови, зокрема щорічної університетської олімпіади «Китайський міст»; 4) сприяння науковим дослідженням у галузі китаєзнавства; 5) організація різноманіт-

них курсів із китаїстики (вивчення традиційної китайської медицини, історії та філософії Китаю тощо); 6) проведення просвітницьких заходів, спрямованих на просування китайської культури, мови та історії (виставки китайської каліграфії та образотворчого мистецтва, фестивалі ліхтарів і човнів-драконів, святкування китайського Нового року та Дня заснування КНР тощо); 7) організація та стипендіальна підтримка короткострокових та довгострокових стажувань у КНР для українських студентів і викладачів китайської мови; 8) консультації щодо навчання в Китаї; 9) підготовка та видання літератури (переважно навчальної) з китаїстики [4; 5; 6; 7; 17].

Аналогами Інститутів Конфуція є Класи Конфуція (Школи Конфуція), що, як правило, працюють в системі загальної освіти. В Україні згадані інституції створюються при університетах та спеціалізованих школах. Підтримку діяльності Класів (зокрема й фінансову) надають китайський уряд, Посольство Китайської Народної Республіки в Україні та Інститути Конфуція.

Сьогодні Класи Конфуція функціонують в Сумському державному університеті (з 2010 р.) [11] та Київському університеті імені Бориса Грінченка (з 2018 р.) [10]. Крім того, в Національному університеті «Києво-Могилянська академія» та Запорізькому національному університеті діють Школи Конфуція (розпочали роботу відповідно в 2011 та 2017 рр.) [28; 27].

Слід зазначити, що Школа Конфуція Києво-Могилянської академії, яка виникла на базі Центру сходознавства, займається переважно організацією та координацією міждисциплінарних наукових досліджень у галузі орієнталістики [28]. Види діяльності інших створених при українських вищих навчальних закладах Класів (Шкіл) Конфуція загалом подібні до Інститутів Конфуція: 1) курси китайської мови для підготовки до складання кваліфікаційних іспитів із китайської мови (HSK і HSKK); 2) організація курсів підвищення кваліфікації для майбутніх та діючих вчителів (викладачів) китайської мови; 3) участь в проведенні науково-методичних семінарів, конференцій та інших подібних заходів для викладачів китайської мови; 4) організація лекцій з китаїстичної тематики (зокрема за участі китайських професорів); 5) розвиток взаємозв'язків між загальноосвітніми школами та університетами КНР та України; 6) сприяння участі в програмах академічних обмінів для студентів та викладачів китайської мови; 7) майстер-класи та курси для місцевих жителів, спрямовані на популяризацію

китайської культури; 8) підготовка до видання навчальної та методичної літератури з китайської мови; 9) переклад класичної китайської літератури українською мовою [11; 10; 27].

Класи Конфуція також створені в Київській гімназії східних мов № 1 (2015 р.) та Одеській спеціалізованій школі № 117 (2020 р.), де вони, спираючись на відповідну методичну та матеріально-технічну базу, здійснюють такі види діяльності: 1) організація курсів китайської мови для школярів і батьків з використанням можливостей мультимедіа та Інтернет-ресурсів; 2) проведення лекцій та семінарів, присвячених культурі, традиціям та найбільш яскравим подіям із життя сучасного Китаю; 3) проведення олімпіад та конкурсів із китайської мови та країнознавства; 4) тестування учнів з метою отримання ними сертифіката на рівень знання китайської мови HSK (стандартизований кваліфікаційний іспит для осіб, що не є носіями мови); 5) сприяння стажуванням у Китайській Народній Республіці; 6) організація традиційних китайських свят і театралізованих обрядів; 7) демонстрація китайських фільмів і телепередач [21; 25]. Варто зазначити, що в Класах Конфуція, так само як і в Інститутах, працюють носії китайської мови, педагоги з КНР, оплату праці та проживання яких оплачує (повністю або частково) Китай.

Зведена інформація про Інститути, Школи та Центри Конфуція в Україні подана у вигляді таблиці (табл. 1).

Крім Інститутів та Класів Конфуція, китайську мову як професійний напрям протягом періоду незалежності України викладали (викладають) у шістнадцяти університетах: Київському національному лінгвістичному університеті (з 1989 р.), Київському національному університеті ім. Т. Шевченка (з 1990 р.), Дніпровському національному університеті ім. О. Гончара (з 1992 р.), Краматорському економіко-гуманітарному інституті (1992–2016 рр.), Харківському національному педагогічному університеті ім. Г. Сковороди (з 1994 р.), Національному педагогічному університеті ім. М. Драгоманова (з 1996 р.), Київському міжнародному університеті (з 1996 р.), Київському університеті «Східний світ» (1997–2012 рр.), Луганському національному університеті ім. Т. Шевченка (з 2001 р.), Прикарпатському університеті ім. В. Стефаніка (з 2003 р.), Львівському національному університеті ім. І. Франка (з 2015 р.), Київському інституті міжнародних відносин, Київському університеті ім. Б. Грінченка, Південноукраїнському

Головні культурно-освітні інституції «м'якої сили» Китаю в Україні

Назва	Місце базування та рік заснування	Головні напрями діяльності
Інститути Конфуція	1. Луганський національний університет ім. Т. Шевченка (2007). 2. Харківський національний університет ім. В. Каразіна (2008). 3. Київський національний університет ім. Т. Шевченка (2009). 4. Київський національний лінгвістичний університет (2013). 5. Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Ушинського (2014). 6. Вінницький національний технічний університет (2021). 7. Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка (2021).	1) організація курсів із вивчення китайської мови та проведення кваліфікаційного тестування з цієї мови; 2) підготовка та атестація викладачів і вчителів китайської мови; 3) участь в організації конкурсів (олімпіад) з китайської мови; 4) сприяння науковим дослідженням у галузі китаєзнавства; 5) організація різноманітних курсів із китаїстики (медицина, історія, філософія тощо); 6) проведення просвітницьких заходів, спрямованих на просування китайської культури, мови та історії (виставок, фестивалів тощо); 7) організація та стипендіальна підтримка короткострокових та довгострокових стажувань у КНР для студентів і викладачів; 8) консультації щодо навчання в Китаї; 9) підготовка та видання літератури з китаїстики.
Класи (Школи) Конфуція	1. Сумський державний університет (2010). 2. Запорізький національний університет (2017). 3. Київський університет ім. Б. Грінченка (2018).	1) курси китайської мови; 2) курси підвищення кваліфікації для вчителів (викладачів) китайської мови; 3) участь в проведенні науково-методичних семінарів, конференцій тощо; 4) організація лекцій з китаєзнавчої тематики; 5) розвиток зв'язків між загальноосвітніми школами та університетами КНР та України; 6) сприяння участі в програмах академічних обмінів для студентів та викладачів; 7) майстер-класи та курси, спрямовані на популяризацію китайської культури; 8) підготовка до видання навчальної та методичної літератури з китайської мови.
	1. Київська гімназія східних мов № 1 (2015). 2. Одеська спеціалізована школа № 117 (2020).	1) організація курсів китайської мови для школярів і батьків; 2) проведення лекцій та семінарів на китайську тематику; 3) проведення олімпіад та конкурсів із китайської мови та країнознавства; 4) тестування учнів з метою отримання ними сертифіката на рівень знання китайської мови; 5) сприяння стажуванням у КНР; 6) організація традиційних китайських свят і театралізованих обрядів; 7) демонстрація китайських фільмів і телепередач.
Музичний центр Конфуція	Національна музична академія України ім. П. Чайковського (2019).	1) ознайомлення українців з традиційною та сучасною китайською музикою; 2) участь в організації та проведенні різних музичних заходів; 3) організація зустрічей-дискусій про китайську культуру; 4) сприяння налагодженню прямих контактів між музичними навчальними закладами України та Китаю.

національному педагогічному університеті ім. К. Ушинського, Харківському національному університеті ім. В. Каразіна та Університеті «Україна» [9, с. 51].

Окрім університетів, китайську мову як предмет у 2019/2020 навчальному році вивчали в 19 закладах середньої освіти Києва (8 шкіл, гімназій та ліцеїв), а також Одеської (4), Харківської (2),

Полтавської (2), Київської (1), Львівської (1) та Рівненської (1) областей. Загальна кількість загальноосвітніх закладів з вивченням китайської мови протягом другої половини 2010-х рр. збільшилася майже у 2,5 раза, а чисельність учнів – на 60%. Якщо у 2015/2016 навчальному році китайську мову в Україні вивчало 1412 школярів, то вже в 2018/2019 рр. – 2981. [9, с. 51].

У 2016 р. за сприяння профільних міністерств України та КНР та за підтримки посольства Китайської Народної Республіки в Україні було створено Українсько-китайський центр розвитку культури і освіти (організаційно-правова форма – товариство з обмеженою відповідальністю). Головними завданнями Центру є сприяння: 1) зростанню інтересу до китайської історії та культури; 2) вивченню китайської мови в Україні; 3) якісному діалогу між Україною та КНР. Центр займається проведенням фестивалів, виставок, концертів, святкувань, а також організовує курси китайської мови та авторські курси (каліграфія, чайна церемонія, тайцзицюань) [23]. Сприяння популяризації китайської культури в Україні та просування міждержавних культурних відносин також є ціллію створеної в 2017 р. громадської організації «Центр Культури та Мистецтв Китаю» [26].

Серед головних напрямів діяльності створеної за підтримки посольства КНР у 2016 р. громадської організації «Китайська діаспора в Україні» є: сприяння викладанню китайської мови, поширення інформації про історію та культуру Китаю; просування освітнього, наукового та культурного обміну між КНР та Україною; створення позитивного іміджу китайського народу в Україні, зокрема шляхом організації громадських заходів (Тижня китайсько-українського культурного обміну, святкування китайського Нового року в Україні тощо) [8].

Культурні функції покладені й на створену в 2008 р. українську редакцію Медіакорпорації Китаю (Міжнародного радіо Китаю, CRI), яка сьогодні має свій сайт, on-line мовлення українською мовою, сторінку в Facebook (330 тисяч читачів) і друковані видання, за допомогою яких вона взаємодіє з українською аудиторією. В 2018 р. редакція у співпраці з українськими медіа започаткувала на українському телебаченні щотижневу програму «П'ять хвилин про Китай». Останніми роками українська редакція сприяла виданню низки книжок («Домалювати дракону зіниці – Історія Китаю у 50 фразеологізмах», «Китайські історичні розповіді», «Кістки дракона – Історія китайської писемності» та ін.), що популяризують китайську історію, традиційну культуру та мову в Україні. [3].

Уявлення про китайську культуру серед українців відображені в результатах опитування, наведеного в праці Чень Ченьліна з Університету Хучжоу (на жаль, автор не вказав першоджерела): китайські бойові мистецтва (кунгфу) – 34%, куль-

тура харчування – 33%, китайська мова – 14%, традиційна медицина – 6%, китайський живопис – 5%, каліграфія – 4,5%, китайська опера – 3,5% [36, с. 23]. Ставлення українців до китайців, згідно цього джерела, виглядає наступним чином: дружні – 50%, розумні та працьовиті – 31%, патріотичні – 16%, амбітні – 3%.

Вища освіта є одним з найбільш ефективних напрямів «м'якої сили» Китаю, який передбачає розвиток академічної мобільності, надання грантів закордонним студентам, реалізацію спільних освітніх програм, популяризацію китайських вишів (зокрема через їх входження у світові освітні рейтинги) тощо.

Згідно рейтингу QS World University Rankings 2022 шість китайських вищих навчальних закладів увійшли до топ-100 найкращих у світі, причому Університет Цінхуа та Пекінський університет посіли відповідно 17 та 18 місця [34]. Дипломи китайських вишів відповідають міжнародним стандартам та визнаються в більшості країн світу, зокрема в США, Канаді та європейських державах [30].

Привабливість китайської вищої освіти також обумовлюється: 1) високою якістю навчання; 2) наявністю державних стипендій; 3) набагато нижчою ціною навчання та проживання, ніж в США та ЄС; 4) можливістю вчитися англійською мовою; 5) перспективами працевлаштування в Китаї [30].

З метою підвищення рівня поінформованості щодо навчання в КНР за ініціативи Міністерства освіти Китаю в 2008 р. була створена потужна інформаційна система CUCAS (China's University And College Admission System), що є офіційним онлайн-порталом для іноземців, які хочуть навчатися в університетах та коледжах країни. Сьогодні CUCAS став найбільшою платформою для іноземних студентів, які подають заявки на вступ до китайських вишів онлайн (понад 4000 щороку) [29].

На міждержавному рівні сприяє розвитку програм академічного та культурного обміну студентами утворена в 2011 р. Підкомісія з питань співробітництва в галузі освіти між Україною та КНР. У 2021 р. під час засідання Підкомісії з нагоди відзначення десятої річниці встановлення відносин стратегічного партнерства між державами відбулася церемонія заснування Альянсу українських та китайських університетів. Одними з пріоритетних напрямів діяльності Альянсу, що об'єднав 92 китайських та 49 українських закладів вищої освіти, визначено розвиток академічної

мобільності студентів та науково-педагогічних працівників [19].

Сприяє участі українських студентів у грантових програмах КНР недержавна компанія Українсько-Китайський центр Шовкового Шляху. Центр включено до китайських реєстрів іноземних компаній, з якими рекомендовано співпрацю в освітній та наукових сферах для подачі грантових запитів Пекінської Біржі Високих Технологій. Для участі українських студентів у стипендіальних програмах вищої освіти всіх рівнів спільно із китайською стороною запущено єдину в Україні грантову аплікаційну систему ChinaStudy: Online. Українсько-Китайський центр Шовкового Шляху має розгалужену мережу партнерських університетів КНР, з якими він має контракти та замовлення на набір українських студентів та виступає офіційним представником приймальної комісії. [24; 30].

У 2017 р. у Китайській Народній Республіці навчалось 2600 українських студентів, а в 2019 р. їхня кількість перевищила 3000 осіб [9, с. 44]. З початком пандемії коронавірусу рівень академічних обмінів між Україною та КНР суттєво знизився: якщо у 2018/2019 навчальному році в Китаї проходили навчання 3090 українських громадян, то у 2019/2020 – 2290, а у 2020/2021 – 1830. Станом на травень 2022 р. у Китайській Народній Республіці здобували освіту 1505 студентів з України [19].

У Китайській Народній Республіці добре розвинена програма стипендій для іноземних студентів, втіленням якої займається державне агентство Китайська рада із стипендій. У 2018/2019 навчальному році уряд країни профінансував 76 стипендій для українських студентів, які здобувають освіту в китайських університетах. У 2021 р. для громадян України були виділені 54 стипендії [2, с. 45].

Висновки. Отже, інституційна основа культурно-освітнього напрямку китайської «м'якої сили» в Україні почала формуватися з 2007 р. із появою першого в країні Інституту Конфуція. Стрижневим елементом цього напрямку є китайська мова. Сьогодні культурно-освітня складова «м'якого» впливу КНР в Україні має досить розгалужену інституційну основу у вигляді Інститутів та Класів (Шкіл) Конфуція, приватних компаній та громадських організацій. Китай тією чи іншою мірою сприяє розвитку цих інституцій, зокрема через своє Посольство в Україні. Можна підтвердити поширену в українському та зарубіжному наукових дискурсах тезу про культуроцентричність китайської «м'якої сили», тоді як у «soft power» західних демократій ключову роль відіграє ціннісна (політична) складова. «М'який» вплив Китайської Народної Республіки гальмується прозахідним курсом України, пов'язаною з ним антикомуністичною політикою її керівництва, а також дружніми відносинами КНР з РФ під час російсько-української війни.

Список літератури:

1. Ворожбит О., Лапа тигра. М'яка сила Китаю в Україні. *Український тиждень*. 2019. № 32(612). URL: <https://tyzhden.ua/lapa-tyhra-m-iaka-syla-kytaiu-v-ukraini/> (дата звернення: 25.09.2023).
2. Горюнов Д., Прохоров Б., Сахно Г. Китайський економічний слід в Україні: аналітична записка. 2021. 62 с. URL: <https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2021/09/Китайський-економічний-слід-в-Україні-1.pdf> (дата звернення: 27.09.2023).
3. Знайомство з українською редакцією при Центрі мовлення на країни Європи та Латинської Америки Медіакорпорації Китаю. URL: <https://ukrainian.cri.cn/brief/index.shtml> (дата звернення: 24.09.2023).
4. Інститут Конфуція Вінницького національного технічного університету. URL: <https://confucius.vntu.edu.ua/> (дата звернення: 28.09.2023).
5. Інститут Конфуція Київського національного університету ім. Т. Шевченка. URL: <https://philology.knu.ua/instytut-konfutsiya/> (дата звернення: 29.09.2023).
6. Інститут Конфуція Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. URL: https://tnpu.edu.ua/Confucius_Institute/ (дата звернення: 16.10.2023).
7. Інститут Конфуція Харківського національного університету ім. В. Каразіна. URL: <https://confucius.karazin.ua/> (дата звернення: 16.10.2023).
8. Китайська діаспора в Україні (сайт громадської організації). URL: <http://dciu.org.ua/> (дата звернення: 17.10.2023).
9. Кіктенко В., Дроботюк О. Науково-освітнє співробітництво між Україною та КНР у період 2016–2020 рр. *Східний світ*. 2021. № 4(113). С. 33–55. DOI: <https://doi.org/10.15407/orientw2021.04.033>
10. Клас Конфуція Київського університету імені Бориса Грінченка. URL: <https://fsm.kubg.edu.ua/informatsiya/studentam/tsentry-formuvannia-kompetentnosti/1188-klas-konfutsiia.html> (дата звернення: 15.10.2023).
11. Клас Конфуція Сумського державного університету. URL: <https://study.sumdu.edu.ua/uk/klas-konfutsiia.html> (дата звернення: 25.09.2023).

12. Климчук І., Орлов С. «Гостра сила» Китаю в контексті України. *Молодий вчений*. 2021. № 10(98). С. 188–191. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-10-98-40>
13. Кравченко А. Культурна дипломатія Китаю в Україні: ціннісні вектори взаємодії. *Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»*: зб. наук. праць. Переяслав, 2021. Вип. 75. С. 98–103.
14. Мателешко Ю. Культурно-освітні інструменти «м'якої сили» Китайської Народної Республіки. *Китайська цивілізація: традиції та сучасність: матеріали XIV міжнародної наукової конференції* (5 листопада 2020 р., м. Київ). Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 214–218.
15. Мателешко Ю. Особливості інститутів Конфуція як інструментів «м'якого» впливу Китаю. *Китайська цивілізація: традиції та сучасність: матеріали XVI міжнародної наукової конференції* (30 листопада 2022 р., м. Київ). Львів–Торунь: Liha-Pres, 2022. С. 114–117. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-284-8-28>
16. Мателешко Ю. «М'яка сила» Китаю: напрями та особливості українського наукового дискурсу. *Регіональні студії*. 2023. № 34. С. 157–162. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2023.34.27>
17. Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція» Університету Ушинського. URL: <https://pdpu.edu.ua/ko/osvitno-kulturnij-tsentr-institut-konfutsiya> (дата звернення: 18.10.2023).
18. Сайт Посольства Китайської Народної Республіки в Україні. URL: <http://ua.china-embassy.gov.cn/> (дата звернення: 11.10.2023).
19. Співпраця у сфері освіти. URL: <https://china.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/4965-spivpracya-v-galuzi-osviti> (дата звернення: 11.10.2023).
20. У Києві відкрили перший у Європі Музичний центр Конфуція. *Україна – Китай*. 2019. № 17(3). URL: <https://sinologist.com.ua/u-kyievi-vidkryly-pershij-u-yevropi-muzychnyj-tsentr-konfutsiya/> (дата звернення: 28.09.2023).
21. У Києві відкрито Клас Школи Конфуція з поглибленим вивченням китайської мови. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/usi-novivni-novini-oblastej-2015-12-23-u-kyievi-vidkrito-klas-shkoli-konfucziya-z-pogliblenim-vivchennyam-kitajskoj-movi> (дата звернення: 22.09.2023).
22. Угода між Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України і Міністерством освіти Китайської Народної Республіки про співробітництво в галузі освіти від 28.03.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156_096#Text (дата звернення: 27.09.2023).
23. Українсько-китайський центр розвитку культури і освіти (сайт товариства). URL: <http://www.uccscentre.com/> (дата звернення: 23.09.2023).
24. Українсько-китайський центр Шовкового шляху (сайт компанії). URL: <https://uccsr.org.ua/> (дата звернення: 19.10.2023).
25. Урочисте онлайн-відкриття Класу Конфуція на базі Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Університету Ушинського. URL: <https://pdpu.edu.ua/ko/osvitno-kulturnij-tsentr-institut-konfutsiya/5277-uovkknboktikuu-20201019> (дата звернення: 15.10.2023).
26. Центр культури та мистецтв Китаю (сайт громадської організації). URL: <https://cocaoc.com.ua/> (дата звернення: 16.10.2023).
27. Школа Конфуція Запорізького національного університету. URL: <http://sites.znu.edu.ua/confucius/> (дата звернення: 17.10.2023).
28. Школа Конфуція Національного університету «Києво-Могилянська академія». URL: <https://www.ukma.edu.ua/index.php/science/tsentri-ta-laboratoriji/176-pritsak-center/281-tsentr-skhodoznavstva> (дата звернення: 26.09.2023).
29. China's University and College Admission System (CUCAS). URL: <https://www.cucas.cn/> (дата звернення: 19.09.2023).
30. ChinaStudy – грантова стипендіальна програма вищої освіти. URL: <https://chinastudy.com.ua/> (дата звернення: 29.09.2023).
31. Confucius Institute. URL: <https://www.cief.org.cn/kzxy/> (дата звернення: 17.10.2023).
32. Global Soft Power Index 2022 by Brand Finance. URL: <https://brandfinance.com/press-releases/global-soft-power-index-2022-usa-bounces-back-better-to-top-of-nation-brand-ranking> (дата звернення: 22.09.2023).
33. Hu Jintao's report at 17th Party Congress (Oct. 15, 2007). URL: <http://www.china.org.cn/english/congress/229611.htm#7> (дата звернення: 24.09.2023).
34. QS World University Rankings 2022. URL: <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2022> (дата звернення: 29.09.2023).
35. The Soft Power 30: Overall Ranking by Portland. URL: <https://softpower30.com/> (дата звернення: 20.10.2023).
36. 陈陈林. 中国文化软实力发展对乌克兰的启示. *Економіка природокористування і сталий розвиток*. 2018. № 3-4(22-23). С. 19–24.

Mateleshko Yu.P. CULTURAL AND EDUCATIONAL DIRECTION OF CHINA'S SOFT POWER IN UKRAINE: INSTITUTIONAL ASPECT (2007–2021)

The article highlights the main institutions and directions of the cultural and educational soft influence of the People's Republic of China in Ukraine. The study is based on the application of the concept of the American scientist J. Nye. The term «soft power» means to the ability of one actor to influence others using attraction (of one's culture, values, politics, etc.), persuasion and involvement, as opposed to hard coercion and bribery. The main chronological framework of the study covers the period from 2007, when the formation of Chinese soft power institutions in Ukraine began (the first Confucius Institute was founded), to the beginning of the full-scale Russian-Ukrainian war, which somewhat slowed down the China's soft influence on the country. The work's source base consists published scientific works of Ukrainian and foreign authors, Internet pages of various institutions, international ratings and legal documents.

The institutional basis of the cultural and educational soft power of the PRC in Ukraine are the Confucius Institutes and Classes (Schools), as well as private companies. China, to one degree or another, contributes to the development of these institutions through its Embassy in Ukraine. The core element of the China's cultural and educational soft influence in Ukraine is the Chinese language. In general, it is possible to confirm the thesis widespread in in Ukrainian and foreign scientific discourses about the culture-centricity of Chinese soft power, while the value component plays a key role in the soft power of Western democracies. The spread of the China's soft power is hindered by the pro-Western course of Ukraine, the anti-communist policy of its leadership, as well as friendly relations between the PRC and the RF during the Russian-Ukrainian war.

Key words: *soft power, Ukraine, China, culture, education, foreign policy, international relations.*